

## Istraživanje prevalencije helminata jetre ovaca u klaoničkim objektima sa područja Sarajeva

### Sažetak

Svrha ovog istraživanja je bila odrediti prevalenciju heminata jetre zaklanih ovaca na području Sarajeva. Istraživanje je provedeno na ukupno 699 domaćih ovaca pasmine pramenka, različitog spola i starosti. Nakon parazitološke sekcije, vizualnog pregleda i palpacije jetre, učestalost pojave velikog metilja *Fasciola hepatica*, malog metilja *Dicrocoelium dendriticum*, hidatidnih cista *Echinococcus granulosus* i ikrice *Cisticercus tenuicollis* je bila 54,2%, 74,1%, 22,6% i 12,5%. Rezultati ovog istraživanja ukazuju da je infestiranost ovim parazitskim vrstama trematoda i razvojnim oblicima cestoda kod zaklanih ovaca prisutna u visokom stupnju, što je od velike važnosti za zdravlje ljudi

**Ključne riječi:** prevalencija, helminti, jetra, ovce

## Untersuchung in den Schlachthöfen über die Prävalenz der Schafsleber Helminthen auf dem Sarajevo-Gebiet

### Zusammenfassung

Das Ziel dieser Untersuchung war, die Prävalenz der Leberhelminthen bei geschlachteten Schafen auf dem Sarajevo-Gebiet zu bestimmen. Die Untersuchung wurde auf 699 einheimischen Schafen, Rasse „Pramenka“, verschiedenen Geschlechtes und Alters durchgeführt. Nach der parasitologischen Sektion, visueller Untersuchung und Leberpalpation, war die Prävalenzrate des großen Leberegels *Fasciola hepatica*, des kleinen Leberegels *Dicrocoelium dendriticum*, der Echinokok-Hidatidenzyste *Echinococcus granulosus* und dünnhälsiger Finne *Cisticercus tenuicollis* 54,2 %, 74,1 %, 22,6 % und 12,5 %. Die Resultate zeigen, dass das Angestecktsein mit diesen Trematodenparasiten und Entwicklungsformen von Cestoden bei geschlachteten Schafen hoch vertreten ist, was für die Menschengesundheit wichtig ist.

**Schlüsselwörter:** Prävalenz, Helminthen, Leber, Schafe

## Ricerca di prevalenza degli elminti di pecore nell'area di Sarajevo (ricerca fatta in macelleria)

### Sommario

Lo scopo di questa ricerca era determinare la prevalenza degli elminti di pecore macellate nell'area di Sarajevo. La ricerca è stata fatta su 699 pecore domestiche, appartenenti al tipo pramenka, di età e di sesso diversi. Dopo la sezione parasitologica, l'esame visuale e la palpazione di fegato, le percentuali di prevalenza di grande *Fasciola hepatica* e piccolo *Dicrocoelium dendriticum*, della ciste idatidea dell'echinococco *Echinococcus granulosus* e di *Cisticercus tenuicollis* erano come segue: il 54,2%, il 74,1%, il 22,6% e il 12,5%. I risultati di questa ricerca rivelano uno stato di contagio tramite questi tipi parassitari di trematodi e le forme di sviluppo di cestodi, presenti nelle pecore macellate in una percentuale alta, e questa è una cosa molto importante per la salute umana.

**Parole chiave:** prevalenza, elminti, fegato, pecore

parasite species that leads to high liver condemnation rates in slaughtered sheep. The results also indicate that sheep have an important role in the continuation of the *Echinococcus granulosus* and *Taenia hydatigena* life cycles in the studied area. The presented survey can help to express the advantage of meat inspections record, to monitor the status of fasciolosis, dicrocoeliosis and echinococcosis as zoonotic diseases.

### References

**Akkaya, H., A. Deniz, A. Sezen** (2006): Effect of praziquantel on *Dicrocoelium dendriticum* in naturally infected sheep. *Medycyna Wet.* 62 (12), 1381-1382.

**Alić, A., K. Čaklovića, K. Muratović, Gorančić Edina** (2004): Occurance of echinococcosis in ruminants in Bosnia-Herzegovina. Fourth International Veterinary medicine students scientific research Congress. 13-15 May, 2004, Istanbul, Turkey, Abstract book. pg. 21.

**Bjelica, G.** (1964): Paraziti ovaca opštine Konjic i neki uslovi njihovog pojavljivanja i širenja. Disertacija. Veterinarski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1964.

**Čanković, M., A. Jažić** (1998): Parazitologija domaćih životinja. Veterinarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. Sarajevo, 1998.

**Čanković, M., Rozman Milka** (1979): Helmintofauna preživara na brdsko-planinskom području Bosne i Hercegovine. Zbornik radova IRC-Hepok, 423-434. Mostar, 1979.

**Jubb, K. V. F., P. C., Kennedy, N. C., Palmer** (2008): Pathology of domestic animals. Volume II, Fifth Edition. WB Saunders. Ontario, Canada, 2008.

**Mas-Coma, S.** (2005): Epidemiology of fasciolosis in human endemic areas. *J. Helminthol.* 79, 207-216.

**Muratović, K., K. Čaklovića, Gorančić Edina** (2004): Occurance of dicrocoeliosis in ruminants in Bosnia-Herzegovina. Fourth International Veterinary medicine students scientific research Congress. 13-15 May, 2004, Istanbul, Turkey, Abstract book. pg. 20.

**Nevjestić A., M. Čanković, Lj. Rukavina** (1988):

Stanje i značaj zdravstvene zaštite ovaca i koza u SR Bosni i Hercegovini. Savjetovanje o značaju zdravstvene zaštite u ovčarstvu i kozarstvu. Zbornik radova, 61-75. Lipice, 1988.

**Rozman Milka, B. Tabaković, Imamović Vahida, D. Kubelka** (1985): Rezultati organizovane akcije suzbijanja najvažnijih parazitaranih oboljenja ovaca i goveda u epizootiološki ugroženim područjima Bosne i Hercegovine. *Praxis Veterinaria* 33 (1-2), 97-102.

**Šibalić, S., Lj. Cvetković** (1990): Parazitske bolesti domaćih životinja. Veterinarski fakultet Univerziteta u Beogradu. Beograd, 1990.

**Urquhart, G. M., J. Armour, J. L. Duncan, et al.** (1996): Veterinary parasitology. Second edition. Blackwell Publishing. Oxford, 1996.

**Zuko, Almedina** (1998): Paraziti i parazitoze preživara na brdsko-planinskom regionu Bosne i Hercegovine. Disertacija. Veterinarski fakultet Univerziteta u Sarajevu. Sarajevo, 1998.

Received: February, 24. 2011

Accepted: March, 27, 2011 